

В.В. ЯЦИНА, Т.І. КОЧЕТОВА**ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ**

В умовах глобалізації та економічної нестабільності питання забезпечення ліквідності банківських установ набуває критичного значення. У статті розглянуто фактори, що впливають на ліквідність банків в Україні, зокрема внутрішні та зовнішні, з урахуванням викликів, спричинених війною, економічною кризою, пандемією та іншими несприятливими умовами. Поглиблено аналізуються теоретичні основи ліквідності, зокрема її трактування як "резерву" та "поток". Обґрунтовано важливість управління активами та зобов'язаннями для досягнення стабільності банківського сектору, а також оцінено ефективність існуючих механізмів забезпечення ліквідності. У статті визначено, що фінансова стійкість банків залежить від узгодженого управління короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями, підтримання належного рівня резервів і впровадження сучасних методів контролю ліквідності. Особливу увагу приділено впливу регуляторної політики Національного банку України як ключового зовнішнього фактора забезпечення стабільності. Крім того, розглянуто міжнародний досвід у сфері ліквідності, включаючи впровадження показників LCR (Liquidity Coverage Ratio) та NSFR (Net Stable Funding Ratio). Проаналізовано основні теорії управління ліквідністю, такі як теорія "компромісу" та "ієрархії", які дозволяють краще зрозуміти підходи до підтримки фінансової стійкості банків. Запропоновано інструменти для забезпечення ліквідності, зокрема скорочення термінів погашення активів, диверсифікацію джерел фінансування, використання державних програм підтримки та впровадження нових фінансових інструментів із відповідними термінами погашення. Результати дослідження вказують на необхідність розробки адаптивних стратегій управління ліквідністю з урахуванням сучасних економічних викликів. Запропоновано інтеграцію результатів дослідження в загальну стратегію розвитку банківської системи, що сприятиме її стійкості, конкурентоспроможності та надійності в умовах глобальних змін.

Ключові слова: ліквідність; банківська установа; фінансова стратегія; кредитна установа; резерв; забезпечення ліквідності; фінансові інструменти

V. YATSYNA, T. KOCHETOVA**FINANCIAL TOOLS FOR ENSURING BANKING INSTITUTIONS LIQUIDITY**

In the context of globalization and economic instability, the issue of ensuring the liquidity of banking institutions is becoming critical. The article examines the factors affecting the liquidity of banks in Ukraine, in particular internal and external, taking into account the challenges caused by the war, economic crisis, pandemic and other adverse conditions. The theoretical foundations of liquidity have been analyzed in depth, in particular, its interpretation as a "reserve" and "flow". The importance of asset and liability management for achieving stability in the banking sector has been substantiated, and the effectiveness of existing liquidity assurance mechanisms has been assessed. The article determines that the financial stability of banks depends on the coordinated management of short-term and long-term liabilities, maintaining an appropriate level of reserves and implementing modern liquidity control methods. The international experience in the field of liquidity has been considered, including the implementation of LCR (Liquidity Coverage Ratio) and NSFR (Net Stable Funding Ratio) indicators. Particular attention has been paid to the influence of the regulatory policy of the National Bank of Ukraine as a key external factor in ensuring stability. The main theories of liquidity management, such as the theory of "compromise" and "hierarchy", have been analyzed. The results of the study indicate the necessity to develop adaptive liquidity management strategies taking into account modern economic challenges. It is proposed to integrate the results of the study into the overall strategy for the development of the banking system, which will contribute to its stability, competitiveness and reliability in the face of global changes.

Keywords: liquidity; banking institution; financial strategy; credit institution; reserve; ensuring liquidity; financial instruments

Вступ. В умовах глобалізації виникають нові фактори, що можуть призвести до фінансових та валютних криз. Це робить питання забезпечення стабільного розвитку країни все більш нагальним. Для досягнення стабільного розвитку важливим є наявність стабільної банківської системи, яка включає різні кредитні установи. З 2014 року через втрату фінансової стійкості з українського ринку було виключено понад 80 банків. Сьогодні проблема залишається актуальною, оскільки багато банків продовжують перебувати в фінансово нестабільному стані, стикаючись із новими викликами під час війни та через неспроможність отримати своєчасні платежі від численних боржників по всій країні. Це, в поєднанні з іншими факторами, може теоретично спричинити нову банківську кризу.

Актуальність теми також посилюється швидкими змінами в економічній ситуації, які виникають через політичну нестабільність, зовнішні економічні фактори, а також вплив глобальних економічних процесів. У таких умовах необхідно постійно вдосконалювати систему управління ліквідністю вітчизняних банків, що стане основою для забезпечення стабільності не тільки фінансових установ, але й економіки країни в цілому.

Аналіз стану питання. Теоретичні основи дослідження ліквідності банків були детально розглянуті численними вітчизняними та зарубіжними економістами,

серед яких Бойко С.В., Брегеда О.А., Герасименко Д.Д., Гіряк В. В., Любіна О.В., Нікольчук Ю. М., Охрименко І.Б., Подокопна О. М., Примостка Л. О., Путьківський Т. А., Ребрик М. М., Ярошенко С. С. та інші.

Теоретичні та практичні розробки, запропоновані вченими, сприяють розвитку банківської науки, надаючи важливі ідеї та стратегії для подолання існуючих проблем, покращення фінансової стійкості банків та забезпечення їх ліквідності в умовах глобальних економічних змін. Але, на наш погляд, оскільки в Україні банківська система зазнає значних змін і стикається з численними викликами, важливо вивчити наявні механізми управління ліквідністю, а також розглянути можливі шляхи їх удосконалення з урахуванням сучасних економічних реалій. У зв'язку з цим, питання аналізу та удосконалення механізмів управління ліквідністю банків набувають особливої ваги в умовах нестабільності, що спричинено війною, економічною кризою та іншими негативними факторами.

Мета роботи. Головною метою є дослідження та аналіз фінансових стратегій, спрямованих на забезпечення ліквідності банківських установ для оптимізації управління ліквідністю в банківському секторі.

Результати дослідження. Ліквідність комерційних банків є ключовою умовою для ефективного виконання

функцій банківської системи, оскільки вона забезпечує надійність, фінансову стабільність та конкурентоспроможність банків. Останніми роками питання забезпечення ліквідності стало об'єктом значної уваги, особливо в умовах дестабілізаційних процесів у країні, що можуть загрожувати стабільності банківської системи. Для ефективного управління ліквідністю важливо правильно розподіляти ресурси банку, щоб гарантувати безпеку і безперерйне функціонування. Це, своєю чергою, потребує чіткого визначення терміну «ліквідність».

У світовій банківській практиці ліквідність розглядається як «резерви» або «потоки». Ліквідність як «резерв» визначається здатністю банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами за рахунок наявних невикористаних резервів та зміни структури активів у конкретний момент для підтримки високоліквідних проектів. Проте таке вузьке розуміння не враховує потенційних джерел ліквідності, доступних на кредитних ринках чи у формі доходу. У випадку трактування ліквідності як «потоків» акцент робиться на динамічному підході, що включає оцінку здатності банку змінювати рівень ліквідності у разі виникнення несприятливих умов або запобігати його погіршенню. Для цього необхідно ефективно управляти активами та зобов'язаннями, залучати додаткові позикові ресурси та підвищувати фінансову стійкість за рахунок зростання доходів [1, с. 79].

Отже, кожен комерційний банк повинен самостійно розробляти політику підтримки належного рівня ліквідності, спираючись на аналіз ринкової ситуації за певний період, а також прогнози щодо результатів своєї діяльності та економічної політики. Це включає формування політики щодо статутного капіталу, спеціальних фондів і резервів, а також залучення позикових коштів для проведення активних операцій з кредитування.

Ліквідність означає обсяг коштів та інших активів, за допомогою яких банки можуть оперативно здійснювати платежі та виконувати свої короткострокові ділові й фінансові зобов'язання. Капітал, у свою чергу, є показником наявних ресурсів банків для покриття збитків. Ліквідні активи включають кошти та активи, які можна швидко перетворити на гроші для виконання фінансових зобов'язань у разі потреби.

У ринкових умовах стан ліквідності банків визначається впливом різноманітних факторів, що створює потребу в їх систематизації для запобігання та мінімізації потенційних негативних наслідків у банківській діяльності. Фактори, що впливають на ліквідність банку, можна розділити на внутрішні (фінансові та нефінансові) та зовнішні (загальні та специфічні) категорії.

Внутрішні фактори, що впливають на ліквідність банку, охоплюють елементи, пов'язані з його внутрішньою діяльністю та управлінням. До фінансових внутрішніх факторів належать структура та якість активів і пасивів, рівень капіталізації, дохідність операцій, обсяги ліквідних резервів, управління ризиками та ефективність фінансового менеджменту. Нефінансові внутрішні фактори включають організаційну структуру банку, якість корпоративного управління, кваліфікацію та досвід

персоналу, а також рівень технологічного забезпечення та впровадження інновацій. Усі ці аспекти впливають на здатність банку швидко адаптуватися до змін ринкових умов і підтримувати необхідний рівень ліквідності.

Здатність банку залучати депозити та будувати стосунки з партнерами й інвесторами безпосередньо впливає на якість та структуру його балансу, що великою мірою залежить від його репутації, розміру, фінансового стану та кількості клієнтів.

Аналіз різних точок зору науковців щодо цієї проблеми, а також результати власних досліджень свідчать, що фактори ліквідності банків можна розділити на внутрішні та зовнішні залежно від середовища їх формування.

На відміну від внутрішніх факторів, зовнішні фактори не піддаються контролю банку. Через це аналізу та прогнозуванню впливу зовнішніх чинників приділяється особлива увага. Варто зазначити, що одним із найважливіших зовнішніх чинників впливу на ліквідність банків є політика Національного банку України, яка реалізується через систему державного нагляду та регулювання банківської діяльності.

Таким чином, фактори, що впливають на ліквідність банку, можуть слугувати корисною інформацією для прийняття управлінських рішень. Недостатній рівень ліквідності робить банки не тільки неспроможними погасити борги, але й залучити кошти для стабільної та ефективної роботи.

Отже, ліквідність – це міра коштів та інших активів, якими банки можуть швидко оплачувати рахунки та виконувати короткострокові ділові та фінансові зобов'язання. Капітал є мірою ресурсів, які банки мають поглинати збитки. Під поняттям «ліквідність банку» пропонується розуміти здатність банку швидко конвертувати власні активи в готівку в необхідній валюті, не завдаючи зайвих втрат, і вчасно мобілізувати кошти з інших джерел для своєчасного завершення виплат за всіма зобов'язаннями та отримувати готівку в будь-який час за невелику плату. Фактори, що впливають на ліквідність банку, можуть слугувати корисною інформацією для прийняття управлінських рішень. Недостатній рівень ліквідності робить банки не тільки неспроможними погасити борги, але й залучити кошти для стабільної та ефективної роботи.

Ліквідність для банку означає здатність виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно, тобто забезпечувати своєчасні виплати за всіма зобов'язаннями. Банківська діяльність зазвичай пов'язана з наданням кредитів на інвестиції в активи, які мають низьку ліквідність, але фінансування цих кредитів переважно здійснюється за рахунок короткострокових зобов'язань. Тому одна з основних задач банку полягає в підтримці достатньої ліквідності в будь-яких умовах, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні економічні фактори.

Управління ліквідністю значно відрізняється між комерційними банками залежно від їхнього розміру та моделі діяльності. Невеликі банки зазвичай отримують більшу частину своїх коштів від стабільних депозитів клієнтів, а активи цих банків переважно складаються з позик, виданих малим підприємствам та домашнім господарствам. Ці банки, як правило, мають більше депозитів, ніж потребують для фінансування позик, тому

надлишок коштів вони зазвичай інвестують у ліквідні активи, такі як кредити НБУ та державні цінні папери. Це дозволяє банкам зберігати ліквідність, маючи можливість швидко конвертувати активи у готівку.

У великих банках ситуація інша: вони часто не мають достатньої кількості депозитів для фінансування своєї діяльності, яка включає роботу з великими компаніями, урядами та іншими фінансовими установами. Тому великі банки змушені залучати кошти від інших кредиторів, випускаючи короткострокові зобов'язання, які необхідно регулярно пролонгувати. Це створює певний ризик, оскільки такі зобов'язання вимагають постійного управління і можуть призвести до неплатоспроможності, якщо управління пасивами здійснюється неналежним чином.

Ключовим моментом для управління пасивами є здатність банку до залучення коштів, тобто його кредитоспроможність. Якщо виникають сумніви щодо кредитоспроможності банку, кредитори можуть відмовитися від його фінансування, що призведе до різкого зростання вартості позик, а в найгіршому випадку — до неможливості отримати кредит і, як наслідок, до банкрутства. Останніми роками великі банки все частіше застосовують методи управління активами для підвищення ліквідності, зберігаючи більшу частину своїх активів у вигляді цінних паперів або сек'юритизуючи свої кредити, щоб залучити додаткові кошти.

Існують дві основні теорії, які описують управління банками своїми зобов'язаннями: теорія «компромісу» та теорія «ієрархії». Згідно з теорією компромісу, банки намагаються зберегти стабільну структуру капіталу, балансуючи витрати та переваги від використання боргу та власного капіталу, утримуючи ці два елементи в оптимальних пропорціях. Водночас теорія ієрархії відкидає ідею наявності певної цільової структури капіталу, наголошуючи на тому, що банки воліють спочатку використовувати боргові зобов'язання, а вже потім залучати акціонерний капітал, поки не вичерпають свої можливості для запозичень.

Щоб забезпечити свою стабільність, банк має гарантувати, що він завжди в змозі виконати зобов'язання перед кредиторами та позичальниками. Це вимагає ретельного узгодження між активами та пасивами на балансі, а також збалансування термінів погашення з термінами припинення вкладень. Для залучення коштів на поточні або довгострокові рахунки та задоволення вимог нових клієнтів на кредити, банк має підтримувати бездоганну репутацію серед потенційних вкладників і кредиторів. Ліквідність є важливим фактором для банку, оскільки репутація є важливим активом, який дуже легко втратити. З цього випливає, що ліквідність і здатність банківського менеджменту ефективно управляти фінансами є критично важливими для стабільності та розвитку установи [2].

Банк повинен постійно аналізувати свої потреби в ліквідних коштах і ухвалювати рішення щодо їх використання, щоб уникнути як надлишку, так і дефіциту ліквідності. Якщо ліквідних коштів надто багато і вони не використовуються, це призводить до втрат у вигляді упущеного прибутку. Натомість дефіцит ліквідності має бути оперативним усунений, щоб уникнути небажаних наслідків, таких як поспішне залучення кредитів чи

продаж активів, що також знижує прибутковість. У разі наявності надлишку ліквідних коштів банк повинен мати план для їх інвестування з метою збільшення доходів.

Правильне управління ризиками ліквідності є основою для збереження та відновлення довіри до банківської системи країни. Вплив дефіциту ліквідності на окремих банках та на систему в цілому є взаємопов'язаним і має двосторонній характер. Тому управлінню ліквідністю приділяється велика увага в багатьох країнах світу.

Ефективне управління ліквідністю є одним з основних факторів, які визначають фінансову стійкість банку. Ліквідність забезпечує можливість банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та партнерами, що безпосередньо впливає на його репутацію та здатність залучати кошти. Чим краще банк управляє ліквідністю, тим меншою є ймовірність його банкрутства в умовах фінансових потрясінь або економічних криз.

Ключовим аспектом управління ліквідністю є здатність банку підтримувати баланс між короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями. У цьому контексті банки повинні активно управляти термінами погашення своїх зобов'язань і відповідними активами, щоб уникнути ситуацій, коли зобов'язання необхідно погашати в найкоротші терміни, а активи не можуть бути швидко перетворені на ліквідні кошти.

Одним із основних інструментів забезпечення ліквідності є резерви, які банк зберігає для покриття можливих відтоків коштів. Ці резерви можуть бути у вигляді ліквідних активів, таких як готівка, депозити в центральному банку або високоліквідні державні цінні папери. Правильне управління такими резервами дозволяє банкам гнучко реагувати на зміни в ринковій ситуації та забезпечувати безперервність своїх операцій.

Окрім цього, важливим є ефективне використання короткострокових кредитних ліній та інших фінансових інструментів для покриття тимчасових потреб у ліквідності. Однак зловживання такими інструментами без належного контролю може призвести до підвищення ризиків, особливо якщо банк залежить від зовнішнього фінансування в умовах ринкової нестабільності. Тому необхідно ретельно планувати та диверсифікувати джерела фінансування [3].

Банки також повинні зважати на зміни в нормативно-правовому середовищі, які можуть вимагати від них дотримання нових стандартів ліквідності, таких як вимоги до LCR і NSFR, що були запроваджені в рамках міжнародних угод. Це вимагає від банків не лише підтримання належних рівнів ліквідності, а й розвитку стратегії для ефективного управління активами і пасивами в умовах зміни ринкових умов.

Загалом, управління ліквідністю є важливим елементом не лише для окремого банку, а й для всієї банківської системи, оскільки ліквідні проблеми в одному банку можуть мати серйозні наслідки для інших учасників ринку та економіки в цілому. Тому розробка чіткої політики та процедур для управління ліквідністю є обов'язковою умовою для стабільного функціонування банківської системи в цілому [4].

Інструменти та показники ліквідності можуть значно відрізнятися залежно від країни та її фінансової системи. Через це немає єдиного стандарту для всіх країн. У

багатьох розвинених економіках, зокрема в Японії, Франції, Великобританії, Німеччині, ліквідність банків визначається через співвідношення активних і пасивних статей балансу, які згруповані за певними категоріями. Такі показники є обов'язковими для банків та визначаються на національному рівні.

Проте в деяких країнах, в тому числі в Україні, законодавчо не встановлено конкретних нормативів ліквідності. Це означає, що банки повинні визначати свої критерії ліквідності, враховуючи інші економічні та фінансові умови, що відрізняються в кожному конкретному випадку.

Завдання аналізу ліквідності банку включають кілька ключових аспектів:

1) оцінка поточного рівня ліквідності – виявлення та оцінка показників ліквідності для визначення здатності банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та партнерами у короткостроковій перспективі;

2) виявлення відхилень – аналіз відхилень фактичних показників від запланованих або нормативних значень з метою визначення причин цих відхилень та їхнього впливу на діяльність банку;

3) аналіз чинників впливу – дослідження внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на ліквідність банку, включаючи економічні, фінансові, організаційні та ринкові умови;

4) визначення ризиків – ідентифікація потенційних ризиків ліквідності та оцінка їхнього впливу на фінансову стійкість банку;

5) оцінка ефективності управління ліквідністю – аналіз результативності стратегій та інструментів управління ліквідністю, які використовуються банком, з метою підвищення ефективності прийняття рішень;

6) планування майбутніх дій – надання рекомендацій для вдосконалення політики управління ліквідністю, створення резервів та підготовки до можливих кризових ситуацій;

7) підтримка стратегії розвитку – інтеграція результатів аналізу у загальну стратегію розвитку банку, спрямовану на забезпечення стабільності та зростання його фінансових показників.

Крім того, ліквідність банківської системи не повинна розглядатись як сталий показник, оскільки вона має постійну динаміку. Ліквідність залежить від здатності банків виконувати поточні зобов'язання, а також від їх здатності забезпечити достатній рівень коштів для нормального розвитку економіки [5]. Зміни в банківській системі, такі як коливання на фінансових ринках, зміни в законодавстві, та інші економічні фактори, впливають на ліквідність, що робить її динамічною величиною.

Ознаки зменшення ліквідності банківської системи включають зниження рівня ліквідних активів, збільшення відтоків депозитів, зростання кількості прострочених кредитів та інші фактори, які можуть свідчити про можливі фінансові труднощі. Ці зміни потребують своєчасної реакції з боку регуляторів та банків для запобігання потенційним кризам ліквідності.

Зменшення ліквідності банків можна визначити за рядом характерних ознак, які свідчать про можливі фінансові труднощі. Однією з перших ознак є зниження кількості ліквідних активів, тобто таких, що можуть бути

швидко перетворені на готівку без значних втрат вартості. Це може вказувати на проблеми з ліквідністю банку.

Іншою ознакою є відтоки депозитів, коли клієнти починають масово знімати свої кошти. Це сигналізує про втрату довіри до банку і може призвести до фінансових труднощів. Збільшення прострочених кредитів також є негативним фактором, оскільки це означає, що банк не може отримати достатньо коштів від своїх позичальників, що знижує його здатність виконувати зобов'язання. Зростання вартості запозичень, коли банк змушений платити високі відсотки або не може отримати фінансування на вигідних умовах, також є індикатором погіршення ліквідності. Проблеми з доступом до фінансування можуть свідчити про труднощі з ліквідністю, якщо банк не може залучити кошти через ринок капіталу або від інших установ.

Обмеження в міжбанківському кредитуванні також може свідчити про труднощі з ліквідністю, оскільки це означає, що банк не може залучати кошти на міжбанківському ринку. Зниження рівня капіталу або резервів також є ознакою проблем з ліквідністю, оскільки банк може не мати достатньо ресурсів для виконання своїх зобов'язань в умовах фінансового стресу.

Всі ці ознаки разом можуть бути сигналом необхідності негайного втручання для забезпечення стабільності банку та запобігання фінансовим кризам. Політика «дорогих грошей» у довгостроковій перспективі повинна сприяти зростанню привабливості гривневих активів, зокрема депозитів. На практиці це вже працює для державних цінних паперів та військових облигацій, які громадяни можуть вільно купувати. Проте, попри високу облікову ставку, що залишалась на рівні 25 % з моменту початку війни до першого кварталу 2023 року, ставки за строковими депозитами поки не досягли рівня облікової ставки. У 2022 році багато приватних банків підвищили ставки по депозитах, але для того, щоб ставки зрівнялися з обліковою, знадобиться чимало часу [6, с. 584].

Одним з можливих способів стимулювання економіки та активізації банківських ресурсів є державні програми підтримки, які переносять більшу частину ризиків на державу. Тому було б доцільно збільшити кількість таких кредитних програм для стратегічних секторів економіки, що в довгостроковій перспективі матиме позитивний ефект на економіку країни [7, с. 98].

Крім того, проблему надлишкової короткострокової ліквідності можна частково вирішити через введення нових фінансових інструментів з відповідними термінами погашення, а також через розвиток фінансових ринків [8, с. 414].

Для забезпечення ліквідності банки можуть застосовувати наступні стратегії.

1.Скорочення термінів погашення активів. Це може бути корисним у двох основних напрямках. Перший підхід полягає в тому, що зменшення терміну погашення деяких активів дозволяє їм стати ліквідними вже протягом періоду фінансової кризи, що приносить пряму вигоду. Другий підхід стосується того, що активи з коротким терміном погашення є більш ліквідними.

2.Покращення середньої ліквідності активів. Активи, термін погашення яких співпадає з періодами можливого дефіциту коштів, можуть залишатися важливим джерелом ліквідності, якщо вони можуть бути продані

без значних втрат. Банки можуть підвищувати ліквідність своїх активів різними способами. Зазвичай цінні папери є більш ліквідними, ніж кредити або інші активи, навіть незважаючи на те, що деякі великі кредити нині оформлені таким чином, що їх можна досить легко продати на ринках. В активів з коротшим терміном погашення ліквідність зазвичай вища, ніж у тих, що мають більший термін погашення. Цінні папери, що випускаються у великих обсягах, мають вищу ліквідність завдяки покращеній кредитоспроможності.

3.Продовження терміну погашення зобов'язань. Чим довший термін зобов'язання, тим менша ймовірність, що це зобов'язання стане актуальним, поки банк ще відчуває нестачу ліквідних коштів.

4.Випуск додаткових акцій. Звичайні акції за своєю суттю не мають терміну погашення і не передбачають необхідності виплати відсотків або інших регулярних платежів, що робить їх вигідними для підтримки ліквідності банку.

5.Скорочення умовних зобов'язань. Зменшення обсягу кредитних ліній та інших умовних зобов'язань, які передбачають можливість виплати коштів у майбутньому, допомагає обмежити потенційний відтік грошових коштів і сприяє стабільному балансу джерел та використання коштів.

Усі перераховані методи для забезпечення ліквідності зазвичай мають свою ефективність у звичайних умовах. Фінансові ринки часто демонструють висхідну криву прибутковості, що означає, що відсоткові ставки за довгостроковими цінними паперами перевищують ставки за короткостроковими інструментами.

Висновки. Отже, ліквідність, як важливий показник фінансового стану банку, є основною умовою безпеки для клієнтів, особливо у випадку, коли банк має термінові зобов'язання з погашення боргів. Держава через центральний банк регулює діяльність комерційних банків, встановлюючи мінімальні вимоги для забезпечення ліквідності. Проте в умовах нестабільності банки часто намагаються максимізувати прибутки, що призводить до того, що рівень ліквідності наближається до мінімуму. Це, в свою чергу, може викликати недовіру з боку клієнтів та впливати на стабільність банківської установи. Ліквідність, таким чином, є не просто показником прибутковості, а необхідною умовою для ефективної та надійної роботи банку. Більшість банків потребують перегляду структури своїх активів і пасивів,

удосконалення методів контролю ліквідності та розширення інструментів для управління ризиками.

Список літератури

1. Chang, S.-H., Contessi, S., and Francis, J. L. Understanding the accumulation of bank and thrift reserves during the us financial crisis. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 2014. №43. pp. 78–106.
2. Про банки і банківську діяльність. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (Дата звернення: 27.01.2025).
3. Bemanke B. S. The new tools of monetary policy. *American Economic Review*. 2020. Vol. 110(4). pp. 943-983.
4. Bianchi, I. J. and Bigio, S. (2021). Banks, liquidity management and monetary policy. *Econometrica. Forthcoming*. 2021. pp. 32-49
5. Брегеда О.А. Інноваційні інструменти управління банківською ліквідністю. Фінансовий бізнес: інновації, фінтех, регулювання: міжнародна колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.О. Примостики Київ: КНЕУ, 2022. 375 с.
6. Еркес О., Гордієнко Т., Нові нормативи ліквідності в системі ризик-орієнтованого нагляду за діяльністю банків України. *Гроші, фінанси і кредит*. 2019. № 20. С. 635 – 642.
7. Ковальчук Т. Т., Коваль М. М. *Ліквідність комерційних банків*. К.: Знання, 1996. 120 с.
8. Фатюга В., Самченко О. Удосконалення методів управління ліквідністю комерційного банку. *Економічний аналіз*, вип. 8, ч.1. 2011, с.413-415.

References (transliterated)

1. Chang, S.-H., Contessi, S., and Francis, J. L. Understanding the accumulation of bank and thrift reserves during the us financial crisis. *Journal of Economic Dynamics and Control*. 2014. no 43. pp. 78–106.
2. Pro banky i bankiv'sku diyal'nist'. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrainy [About banks and banking activities. Official web portal to the Parliament of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (accessed 27.01.2025).
3. Bemanke B. S. The new tools of monetary policy. *American Economic Review*. 2020. Vol. 110(4). pp. 943-983.
4. Bianchi, I. J. and Bigio, S. (2021). Banks, liquidity management and monetary policy. *Econometrica. Forthcoming*. 2021. pp. 32-49.
5. Bregeda O.A. Innovacijni instrumenty upravlinnya bankiv's'koyu likvidnistyu. Finansovyj biznes: innovaciyi, fintex, reguluyvannya [Innovative tools for managing banking liquidity. Financial business: innovation, fintech, regulation]: mizhnarodna kolektyvna monografiya [international collective monograph]. Kiev : KNEU, 2022. 375 p.
6. Erkes O., Gordiyenko T., Novi normaty vy' likvidnosti v sy'stemi ry'zy'k-orientovanogo naglyadu za diyal'nistyu bankiv Ukrainy [New liquidity standards in the system of risk-oriented monitoring of the activities of banks in Ukraine] *Groshi, finansy i kredyt* [Money, finance and credit] 2019. no 20. pp. 635 – 642.
7. Koval'chuk T. T., Koval' M. M. *Likvidnist komerijny'x bankiv* [Liquidity of commercial banks]. Kiev.: Znannya Publ., 1996. 120 p.
8. Fatyuga V., Samchenko O. Udoskonalennya metodiv upravlinnya likvidnistyu komercijnogo banku [Improvement of liquidity management methods for commercial banks] . *Ekonomicznyj analiz* [Economic analysis], Vol. 8, ch.1. 2011, pp. 413-415.

Надійшла (received) 13.01.2025

Відомості про авторів / About the Authors

Яцина Вікторія Валентинівна (Yatsyna Viktoriia) – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри загальної економічної теорії, м. Харків, Україна; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4440-976X>; e-mail: Viktoriia.Yatsyna@khp.edu.ua

Кочетова Тетяна Іванівна (Kochetova Tetyana) – доцент кафедри обліку і фінансів; Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5273-5066>; e-mail: Tetyana.Kochetova@khp.edu.ua